

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadói hivatalban átvéve:
 Egész évre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 .

Helyben hához hordva:
 Egész évre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 .

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 12 kor.
 Negyedévre — 4 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 a nap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadói hivatal:
 Nagyvárad, Apáczna-utca 2.

A szerkesztőség kifizeték visszaszedését
 vagy megfizetését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadói hivatalban intézendők.

Egyes szám ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD, január 23.

A lokalizált válság.

A nemzetnek megnyugvására fog szolgálni, hogy az oly hirtelen és váratlanul támadt válságot, ha nem is lehetett hamarosan megszüntetni vagy megoldani, de sikerült legalább lokalizálni.

Az igazságügyminiszter, ügye a tegnap kiadott felhivatalos nyilatkozatokkal kedvezőbb stádiumba jutott, de ezzel még nincs rendezve, csak a válságnak akut jellegét vették el. Addig, míg a kormány a legsürgősebb dolgokat elvégzi, míg tudniillik a költségvetés és az unjoncjavaslat törvényerőre emelkedik, addig úgy látszik prolongálják a válságot. Akkor persze ujult erővel fog az kitörni, mert nemcsak a kabinetben felmerült ellentéteket nem sikerült eloszlatni, hanem magában a függetlenségi pártban is egyre többen követelik, hogy Polónyi bíróság elé vigye ügyét. Amilyen bámulatos ereje van ennek a nagy politikusnak, lehet, hogy ismét diadalmaskodik ellenfelein. De a történetek után aligha lesz meg a kabinetben a sikeres együttműködéshez szükséges szolidaritás.

De ha Polónyi, most vagy később, ki is válik a kabinetből, nincs semmi reális ok az egész kabinet lemondására vagy pláne a koalíció felbomlására.

Alig három hete, ujév napján a koalí-

ció pártjának vezetői hangsúlyozták a koalíció további fennmaradásának szükségességét. Azóta e tekintelben nem változott semmi.

Különben is az a megállapodás a korona és a nemzet között, mely a múlt tavaszon létrejött s amelyből kifolyólag még sok és nagy feladat háramlik a koalíciós pártokra, nincs személyekhez kötve egyik részről sem. Ha a nemzeti kormánynak bármelyik tagja válik is ki a kabinetből, sőt ha az elvállalt feladat teljesítése előtt az egész kormány lemondana is (személyes okból kifolyólag), azért a koalíciós pártokat továbbra kötné a megállapodás a hátralevő program-pontok végrehajtására.

Ez a felfogás uralkodik úgy a kormány, mint a koalíciós pártok körében s ennek köszönhető, hogy a válságot lokalizálni lehetett.

Hiába örvendtek a haladók és demokráta, ha koncentrált támadásuk áldozatul ejti is a kiszemelt államférfit, a nemzeti kormány nem hátrál meg az első akadálnál, nem hagyja el ijedten helyét s a koalíció nem teszi meg azt a szivességet nekik, hogy bomlásnak induljon.

Az első válsághír tegnap még pánikot idézett elő a parlamentben, a haladók már-már reménykedni kezdtek, de ma már nyugodtabban itélik meg a helyzetet, mely egyáltalán nem olyan, hogy

abból valami vizözönszerű chaosz keletkezhetnék.

Fővárosi tudósítónktól este 10 órakor vett újabb értesülésünk úgy látszik, nem kedvez ama feltevésünknek, hogy a válságot prolongálni fogják addig, míg a kormány a legsürgősebb dolgokat elvégzi, amíg t. i. a költségvetés és unjoncjavaslat törvényerőre emelkedik. Újabb és már a részletekbe nyúló értesülésünk szerint a kormányt ma is erősen foglalkoztatják a komoly politikai helyzet és vele járó következmények és minden jel arra vall, hogy éppen a kormány óhajtja a válságos helyzet konkrét és haladéktalan megoldását. Azt a feltevésünket azonban, hogy a válságot sikerült az igazságügyi tárcára lokalizálni, annál kevésbé vagyunk kénytelenek elejteni, vagy helyesbíteni, mert a nyert részletesebb tudósítás azt még jobban igazolni látszik. Következteléseink is, melyeket a válság kapcsán fentebb szóvá tettünk, tökéletesen helyt állanak és így nem merülhet fel annak komoly aggodalma, hogy a válság a legkisebb mértékben is rést üthetne azon a becsületes és őszinte nemzeti politikán, melyet a nemzeti kormány kormányra jutásakor hirdetett és melyet azóta az állami és társadalmi élet nem egy vonatkozásába helevitt.

Különben itt közöljük fővárosi tudósítónk híradása nyomán az újabb eseményeket.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A virág meséje.

Virágot teszek elém az asztalra, színes, illatos, élettől mosolygó virágot.

Né mondja senki, hogy a virágnak nincs lelke. Van lelke, mert beszélni tud. Beszél tavaszkor ébredő szívről, sejtelmes szerelemről. Beszélnek forró nyárbán a kaszálók zöld fűvében égő pipacsok égő szívről, izzó szerelemről. A holdsugarban megrezdült szirmok suttognak édes álmokról, szendergő vágyakról.

Az én virágom is beszél. Künn az utcákon fűtőlve nargal a metsző szél, dühösen bugyarázza ablakomat; de bent a meleg szobában a lámpa szelid fénye mellett a virág halkán, édesbűsben beszél. Nem ébredő szívről, nem izzó szerelemről, nem szendergő vágyakról. Meséje egy lemondó, áldozatos szívnek szomorú történetéről szól.

Uj preceptor került a kis faluba a grófi házhoz. A fiatal gróf középiskolai tanulmányaitnak befejezése előtt állott; erős, határozott tudással vértezett segítőre volt szüksége, hogy méltó koronát tehesen hosszú évek nehéz munkájára. Az új preceptor ilyen volt. Nemes ambícióval kezdte meg munkáját épen egy lélektani magyarázattal. Nyitva volt a parkba néző ablak; őszi alkonyatban sárga és bíbor színű aranyárny szövedve vetődtek a leáldozó nap sugarai a szobába, ahol az ifjú főúr sarjded komoly figyelemmel hallgatta mesterének érces hangját. A lélek mélységéről, e mélységnek titokzatos, nagy szépségeiről szólt a lélektanhoz bevezetői mondott magyarázat. Az igazi hivatottság lelkesedésével, mérsékletes komolysággal s színekben pompázó retorikával beszélt az új preceptor, nem is sejtve, hogy szavaival egy a parkba, vetődött, véletlenül is hallgatódzó léleknek zárait nyitja meg.

A falu kis leánykájának tanítónője tévedt a nyitott ablak közelébe s a szobából kiverődő ismeretlen férfihangra figyelmessé lévén önkén-

telen tanuja lett az első előadásnak. Magára volt hagyatva a kis faluban. Kívánva vágyódott egy lélek után, akivel másról is beszélhetne, mint a kised falunak pietykává fajult szenzációiról, akivel értelmes és komoly lelkének szövedő gondolatait is kicserélhetné, aki megértendő lelkének emelkedett szépségét. Hullámzó kebelével, megháborított lélekkel távozott a parkból, reménnyel és kívánsággal vegyült sejtelen rezdítette ki nyugalmukból szívének hurjait. Éjjelét nyugtalanul töltötte. Folyton fülébe csengett a komoly, érces hang, lázas fejében nyugtalanul kavartogtak a lélek zárait nyitogató gondolatok, melyeket a szokatlanság mohóságával szedett magába alkonyatkor a nyitott ablaknál. A sejtelen lassanként határozott szándékká erősödött benne. Ezzel a lélekkel neki érintkeznie kell; erre a lélekre, mely azoknak a szép gondolatoknak melegágya, neki szüksége van, hozzá kell tapadnia, mint az erős fatörzshöz a folyondárnak, mely hosszú ideig hasztalan érezte az üres levegőbe tapadni vágyó karjait, végre támaszra talál. Meg kell

Ujdonságok farsangi cipőkben EIGNER EDE és Tea

a legnagyobb választékban, a legelegánsabb és legjobb kivitelben kizárólagos cipő raktárában NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

a hírneves KOBRAK-CIPŐK egyedüli elárúsítása. — Telefon: 695.

A megoldás módja.

Mint fővárosi tudósítónk jelenti a kormány tagjai közt nincs már nézeteltérés a felől, hogy a válság megoldásának ma már csak egy módja van és ez az, hogy Polónyinak mennie kell. Egyetlen oka pedig a válságnak Schönberger bárónő-féle odiozus levél. Kérdés még csupán az, hogy mily formában történjék hát Polónyi távozása. Andrassy Gyula hír szerint kijelentette, hogy minthogy az ő fellépése okozta a mai helyzetet és mint ahogy neki kormánybomlasztó intenciókat imputáltak, hajlandó is levonni a konzekvenciákat és távozni helyéről. Ez volna tehát a mód, melyben Polónyi távozása történhetnék. E felől különben az este 6 órára összehívott minisztertanács lesz hivatta dönteni. Eleve kizárt dolognak tartják, hogy ebbe az expediensbe a minisztertanács bele menjen, mert a kabinet tagjai ragaszkodnak Andrassy Gyula gróf személyéhez, s így két eshetőség kínálkozik: vagy lemond Polónyi a minisztertanácsban és ez esetben a válság el van intézve, vagy ragaszkodik tárcájához, mely esetben az egész kormány be fogja adni lemondását, mikor is a krízis 8-10 napig is eltarthat.

Zichy a képviselőházban.

Zichy Aladár gróf ma megjelent a képviselőházban is, ahol félrehívta Kossuthot és vele sokáig beszélgetett. Azután beleült a miniszteri székbe és jegyzetet írt a zsebkönyvébe, Kossuth pedig a saját pártja embereivel eredt tárgyalásokba. Andrassy Gyula gróf is beszélgetett Zichyvel a képviselőház ülése alatt a saját belügyminiszteri szobájában.

Polónyi lemondásának híre.

Polónyi lemondásának híre a képviselők közt a déli órákban terjedt el. A folyosón egész biztosan híresztelték, hogy ma este 6 órakor minisztertanács lesz, amelyen Polónyi betérjeszti lemondását. Már utódját is emlegették Günther Antal dr igazságügyi államtitkár személyében. Rebesgették, hogy az alkotmány-

párt Issekutz Győzöt fogja ajánlani igazságügy-miniszternek Polónyi után. Egyideig annak is híre járt, hogy Polónyival együtt Andrassy Gyula gróf is le fog mondani, ezt azonban később megcáfolták.

Függetlenségi kiválása.

Andrassy lemondásának felszínre vetődött híre nagy elégedetlenséget keltett különösen a függetlenségi képviselők közt. Több függetlenségi párti képviselő ennek eshetőségére elkészülve kijelentette, hogy ha Andrassy lemond és azt elfogadják, abban az esetben lépnek a függetlenségi pártból, sőt kifejezést adtak annak is, hogy példájukat legalább nyolcvan követnék.

Rakovszky nyilatkozik.

Rakovszky István a képviselőházban állítólag a következő nyilatkozatot tette Polónyi felől:

— Sajnálom Polónyit, én mindig óva intettem őt attól az összeköttetéstől, de nem hallgatott rám és ime most a következmények nekem adnak igazat. Polónyi avval nagyon du-birozta magát.

A Presse cikke.

Bécsben egészen biztosra veszik bukását. A Neue Freie Presse ma esti cikkében úgy ír Polónyiról, mint bukott emberről. Azt írja többek közt, hogy Polónyi elvesztette teljesen lába alól a talajt lefelé és felfelé sincsenek hozzá bizalommal.

A válság lokalizálása.

Polónyit különben már azok sem tartják megmenthetőnek, aki eddig exponálták magukat érte. A ma esti minisztertanács csupán avval foglalkozik, mi módon történjék Polónyi távozása.

Nehézségek lesznek e kérdésben bizonyára, de biznak benne, hogy ezeket majd sikerül a minisztertanácsban elhárítani és a válságot csupán az igazságügyi tárcára lokalizálni. A minisztertanács különben este 6 órakor kezdődik.

Beszélik, hogy ezen tetszől Andrassy Gyula is és kifejtendi, miért tartja szükségesnek Polónyi távozását, egyuttal pedig maga is felajánlja lemondását.

A király beavatkozása?

A sok egymásra halmozódó hír között azt a kalandos hirt is terjesztették, hogy a kritikus helyzetet a király beavatkozása idézte volna fel. Ezt azonban hamar megcáfolták és alaptalannak nyilvánították, mert a király egyáltalán nem avatkozott bele a dolgokba, Zichy Aladárt hetek óta nem hívatta magához. Az egész ügy elintézését a kormányra bizta.

Zichy elutazása.

Zichy Aladár egyébiránt valószínűleg holnap utazik el Bécsbe. A néppárt Zichy hazautazásáról úgy nyilatkozott, hogy ez csupán azért történt, mert Zichy Bécsben nem tudott teljes képet nyerni Polónyi válságairól. Zichy a nap folyamán Wekerlével, Andrassyval és Széll Kálmánnal többször konferált.

A demokraták és Kossuth.

Polónyi ügyével kapcsolatban ma egy képviselő szemrehányást tett Sándor Pálnak, mert értesülése szerint ő most Kossuth ellen készül hajszát indítani. Sándor Pál hevesen tiltakozott e feltevés és gyanúsítás ellen és azt infámis hazugságnak minősítette.

— Inkább essék le a kezem, semhogy feleljem Kossuth ellen.

Vázsonyi Vilmos is tiltakozott az ellen, mintha ő Kossuthot hajszába keverni szándékoznék.

Olay Lajos a Polónyi esetéről beszélt és nagyon elítélte, hogy nem viszi ügyét a bíróság elé.

— Én kis ember vagyok, mégis ötször voltam a bíróság előtt. Hitvány gazember, aki hasonlóképen nem cselekszik.

Lengyel újabb támadása.

A Nap ma esti számában Lengyel Zoltán folytatja támadásait Polónyi ellen. Gyászjelen-

közelítene azt a lelket, bele kell telepednie, mint a méhnek a virág belsejébe, mert gondolatai, lelke vágyai tikkadtak, szomjasak s most, hogy forrásra találtak követelve követelik a tiszta viznek frissítő cseppjeit.

Pár nap leforgása után együtt bolyongtak a parkot övező erdőnek szárados fái alatt. Beszéltek életüknek komoly fordulatáról, az életnek illuziókat cáfolgató jelenségeiről, a természet szelid szépségeiről s az emberi lélek mélységeiről.

Modoruk, temperamentumuk, felfogásuk, gyönyörűen megegyezel, gondolataik egymásban rokonokra leltek, nézeteik ismerősökre, s az első séta végén azzal az örvendező tudattal váltak el, hogy mindenben tökéletesen megértik egymást. Kettőzött kedvvel végezte mind-egyik a tanításnak nehéz munkáját, melynek egy-egy napi befejezése után rendszeren megismételték együttes sétájukat, hogy tovább szövögessék barátságuknak egyre erősödő fonálát. Mult nap nap után s a tanítónak csakhamar azon kapta magát, hogy elhalványult, mikor

társa az erdőnek utolsó virágját leszakítva azt nem neki adta, hanem tárcájába rejtve titokzatos mosollyal eltette.

— Mit fog tenni azzal a virággal? — kérdezte.

— Egy másik virágnak fogom adni, — volt a válasz.

Mikor elválás előtt kezét szorítottak, szemével a férfi tekintetét kereste, de az félig lezárt pillák mögött vonult meg. Először nem gondolta szándékosnak a dolgot, de kíváncsága arra ösztönözte, hogy ezt a jelenséget megfigyelés alá vegye, annyival is inkább, mert a kézzorítást is mintha kimértnék találta volna. Lehet, hogy csak képzelődés játéka volt az egész, de épen ezért tisztába akart jönni vele, mert az a kínos sejtélem, mely fölébredt benne a virág leszakításakor, most már megzavarta nyugalmát. Gondolt arra is, hogy abból a virágból talán az ő számára készül valami meglepetés. Hol egyik, hol a másik gondolat merült föl lelkében. A kibillent mérleg nem találta meg elvesztett egyensúlyát.

Alig várta a legközelebbi találkozást. Ele- sen megfigyelte a kézfogást és a tekintetet. Tapasztalata ismétlése volt az előbbinek. S így történt nap-nap után. Mikor egyike ste haz- ért, alig ért szobájába, hangos zokogással vette magát a divánra, de hirtelen fölvetette fejét; megijedt maga magától. Hát ő szereti azt az embert? . . . Nem, nem, ő csak barátot keresett benne, akivel gondolatait kicserélje, ki- nek lelkét megnyissa, de nem azért, hogy a jóbarátnak képét beleégesse, beletemesse. Ő csak a lelkét fojtogató magánosságtól akart szabadulni, csak lelke tartalmát akarta kissé szellőztetni, ő csak sétéiben társat keresett, hogy legyen, akinek szavakba önthesse gondolatait és érzelmeit . . . Hisz az az ember ma itt van, holnap másutt; hisz annak még küz- denie kell pályájáért, annak másutt van a ha- zája, ide csak két hónapra jött. Ő ezt nagyon jól tudja, hisz tőle hallotta, tehát nem gondol- hatott arra, hogy örökké együtt lehetnek.

Hiába. Szive kiabálva tiltakozott ez okos- kodás ellen. Te szereted őt. Tebenned a fél-

PFAFF KÁLMÁN

ajánl megbízható minőségű kalap különlegességeket izléses új formákban

Szigoruan szabott árak mellett.

tés címen vezércikket irt, melyben azzal vádolja meg az igazságügyminisztert, hogy egy bizonyos madam Theresia Márkus hirhede nőszemélynek bizonyos engedélyt járt ki a székesfehérvárosnál. Polónyit erkölcsi halottnak nevezi, aki sem nemzeti, sem keresztény politikát nem csinálhat, mert kompromittálná hitünket és szent vallásunkat.

Az igazságügyi bizottság.

Polónyi állásának megrendültsége érezte egy pillanatra hatását az igazságügyi bizottság mai ülésén is. Az igazságügyi bizottság ugyanis ülést tartott, hogy megválassza a Polónyi által a múlt héten beterjesztett törvényjavaslatok előadóit. Az ülés kezdetén azonban Holló Lajos azt az indítványt tette, hogy tekintettel az igazságügyminiszter bizonytalan helyzetére és arra, hogy kérdéses: vajjon esetleges utódja fenntartja-e a javaslatokat, az előadók választását mellőzze ezuttal a bizottság. A bizottság azonban nem tette magáévá Holló álláspontját, hanem megválasztotta az előadókat.

*

Ezek tehát a mai napnak a válságra vonatkozó eddigi eseményei. Hogy a minisztertanács mit végzett, arról még tudósítást nem kaptunk. De az előjelek szerint még ma dönteni fognak a dologban.

A képviselőház holnapi ülése. A mai nappal tehát befejezte a Ház a költségvetés vitáját s azt részleteiben is elfogadta. Simonyi Semadam Sándornak a fedezetlen határidőüzel eltolrása tárgyában tett határozati javaslatával együtt. A holnapi ülésen kisebb javaslatok, beterjesztések, kérvények és mentelmi ügyek kerülnek napirendre, mely után hétfőig a Ház eluapolja üléseit. Hétfőn az appropriációs tör-

tékénység villant föl, mikor a virágot eltette. Hiába volt eszének minden ellenvetése. Szíve lecalolta valamennyit s végre is kénytelen volt bevallani magának, hogy az ő képzelt baráti vonzódása tulajdonképen szerelem. Most már komolyan érdekelte őt a világ sorsa. Neki van-e szánva, vagy másnak?

Földült lélekkel sietett másnap szokott sétájára. A kastélytól fiatal fákkal beszegett kocsit vezetett a parkon keresztül az országútra. Mikor ehhez az u hoz ért, egy papirdarabot pillantott meg a földön. Valami azt sugta neki, hogy vegye föl és figyelmesen nézze meg. Egy levél volt. Címe egy leánynév, de az a név nem az övé volt. Az irás ismerős kéze, azé a kimérten nyújtott kéze. Mereven tapadt tekintete a még le nem zárt levél soraira, melyekért szívét adta volna, ha hozzá lettek volna írva. Értette már, hogy miért kereste mindig hiába barátja szeméit meleg tekintetével, értette már, hogy miért voltak azok a kézsorítások oly hidegek. Az a két életteljes szem szándékosan kerülte az ő lángoló pillantását, hogy meg ne szédüljön egy pillanatra sem, hogy még gondolatban se legyen hűtlen ahhoz, akinek neve ott ragyogott a levélen. Az a kéz nagyon jól tudta, hogy másnak tartozik azzal a meleg szorítással, mely azonnal veszít jelentőségéből és értékéből, ha másnak is juttat belőle nemcsak annak, akinek már az egyszer odaadta. Az a komoly férfi nagyon jól tudta, hogy az ilyenfajta barátság öntudatlanul is csak köpönyeg, mely alatt a jóbarátnak képe lassan-lassan belopakodik oda, ahol csak egy kép számára van hely. Az erős férfilélek nagyon jól tudta, hogy szerencsétlen az, aki egész szí-

vényjavaslatot tárgyalják, azután rákerül a sor az ujoncjavaslatok tárgyalására.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 23.

Elnök *Fusth* Gyula.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése, s az elnöki előterjesztések és irományok bemutatása után

Ráth Endre jegyző jelenti, hogy az indítványkönyvben bejegyzés nincs. Az interpellációs könyvbe Somogyi Aladár jegyzett be interpellációt. A színházi és művészeti ügyeknek a kultusztárcához való utalása tárgyában a közoktatásügyi miniszterhez.

Elnök: Indítványozza, hogy a Ház fél három órakor térjen át az interpelláció előterjesztésére.

Következik

a pénzügyi tárca

költségvetésének tárgyalása.

Hoitsy Pál előadó: Röviden elfogadásra ajánlja a költségvetést. (Helyeslés.)

A boritaladó eltörölése.

Bernáth Béla: A boritaladó eltörölését kívánja s határozati javaslatot nyújt be, amely szerint utasítatik a kormány, hogy a boritaladó eltörölésére haladéktalanul nyújtson be javaslatot. (Zajos helyeslés.) A költségvetést elfogadja. (Helyes.)

Lázár Pál: Kívánatos volna, hogy a budgetáris év ne essék össze a kalendáris évvel, mert éppen januárban van szükség a legtöbb beruházás eszközzésére s a budget éve is januárban kezdődvén, a szükséges beruházásokat eszközözni a legtöbb esetben még nem lehet, mert még nincs költségvetés, vagy indem-

vet várván, csak felet kap s erős akarattal egészen megőrizte azt a szívet, melyet egyszer már valakinek odaadott.

A tanítónő nem akart többé barátjával találkozni. Erezte, hogy nem tudná keserű fájdalmát elfojtani; az ellen pedig önérzete tiltakozott, hogy elárulja magát. Visszatfordult tehát s hazament. Utközben beadta a levelet a grófi család lelkészének, hogy adja át tulajdonosának azzal az üzenettel: máskor jobban vigyázzon az ilyen diszkrét természetű leveleire.

Barátja néhány nap múlva a fiatal gróffal a városba utazott. Hedvig — ez volt a tanítónő neve — ismét magára maradt s fájdalmas csalódása lassan-lassan hegedni kezdett. Egyszer tört ki csak belőle a keserűség oly erősen, hogy a vasuti állomás váltóőre erővel volt kénytelen kivezetni őt a vágányok közül a robogó vonat előtt. Ez volt fájdalmának utolsó kitörése, mely után lelke lassankint megnyugodott. Gazdagabb lett egy tapasztalattal. Eddig is tudta, hogy rideg csalódásnak játékaik váltakoznak a tapasztalásnak szigorú ajkain, de most még jobban beleedződött lelkébe ez a tudat. Megnyugodott, mert higgadt szemmel nézve az egész történetet belátta, hogy végre is annak a férfinak igaza volt, mikor veszélyesnek gondolta az ilyen barátságot s erős akarattal utját vágta a bajnak.

A virág elhallgatott. Kinn szilaj kedvvel kavarta a szél a havat; én pedig itt a meleg szobában a lámpa szelid fénye mellett nézem az én elnémult virágot s merengő lélekkel ismerem rá meséjére.

Viktorján.

nitás. A budgetáris évnek áprilisban kell kezdődnie. (Helyeslés.) Panaszolja, hogy állami kölcsöneinket óriási, valóságos uszorakamatok terhelik, s ezért azt kéri, hogy a jövőben óvakodjunk az osztrák kölcsönöktől. (Helyeslés), inkább nyugot felé forduljunk. *Bernáth* Béla határozati javaslatát nem fogadja el, mert nem lehet az államot oly roppant jövedelemtől megfosztani. A költségvetést elfogadja. (Zajos helyeslés.)

Babó Mihály: A [vármegyei] pénztárak körül előforduló visszaélésekről szól s ajánlja ezek orvoslását a kormány figyelmébe. Az adóreform ez idei költségvetésében még nem nyilvánul meg, s ezért arra kéri, hogy legalább a ház-osztály adó kérdésében ne várja be a reformot, hanem szakítsa azt ki és intézze előbb azt el.

Wekerle beszéde.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Tisztelt Ház! A budgetáris évet a kalendáris évtől elválasztani nem volna helyes. Míg a magánéletben a számadások az új évre alapítottak, addig az ország költségvetését is arra kell alapítani. Normális viszonyok között pedig — mondhatni 67 óta nem vagyunk. — Azt hiszi, hogy a budget tárgyalás két-három nap alatt keresztülvihető lesz, s januárban a budget meg lesz szavazva.

Lázár beszélt az állam kölcsönökről és arra figyelmeztette, hogy kössünk kölcsönügyletet Ausztriában. Hála Istennek jövedelmünk oly mértékben folynak be, hogy a közel jövőben kölcsön felvételére utalva nem vagyunk. (Élénk helyeslés és éljenzés.) Természetes, ha kedvező feltételek mellett kölcsön felvételére alkalom nyílik ezt ha az állam érdeke megkívánja, nem fogja elmulasztani. (Helyeslés.) Figyelmezteti a közönséget és a társadalmat arra, hogy ne követeljen mindent az államtól, hogy az állam nem szolgálhat arra, hogy egyesek az ő pénzén babérokat szerezzenek. (Helyeslés. Derűtség.)

Felkiáltások: Babó!

Wekerle Sándor: Bocsánat, én nem a képviselőház tagjairól szólok, hanem a társadalomról és a közönségről, persze a képviselők is tagjai a társadalomnak.

Ezután az adóreformmal foglalkozik. Ezt még ezideig nem valósíthatta meg tudvalevő okból. Figyelmeztet arra, hogy az adóreform az átmeneti állapotban jelentékeny áldozatokkal jár. (Ugy van.) A jövedelmi kevesebbet az egyenesadónál tizenötmillióra teszi és ugyan így áll a dolog a fogyasztási adónál is. Már ezért sem fogadhatja el *Bernáth* javaslatát, mely tizezermillió koronától fosztaná meg az államot. A fogyasztási adó leszállítása növelné az állam bevételeit, de eltörölése súlyos áldozattal járna. (Ugy van.) A boritaladó kérdésével állandóan foglalkozik. Tudja jól, hogy a bor értékesítés terén bajok vannak s ezért e kérdéssel alaposan kell foglalkozni. (Helyeslés.) Ezen a kérdésen tul kell esni. Mindent elkövet arra nézve, hogy a fogyasztási adók a községek kezén legyenek s hogy a gazdák súlyosan ne terheltessenek. (Helyeslés.) Elfog követni mindent, hogy a borhamisítás megakadályoztassék. A szőlőkölcsön kezelésével a legmereszebb menő méltányossággal fog eljárni, ami által az állam nagy terheket vesz magára, mert a kölcsönök legnagyobb részét az állam kénytelen lesz elengedni. A boritaladó eltörölésébe bele nem nyugodhatik s úgy a bor mint a sörítal

adó tekintetében mérsékelni fogja a tételeket. (Helyeslés.)

A fogyasztási adók kérdése lényegileg össze függ a községek és vármegyék háztartásával s annak eltörlése óriási terheket háritana a testületekre. Mikor tehát segíteni akarunk, az egyik oldalon, ne romboljunk a másik oldalon a községek és vármegyék háztartásában. Ugy fogja keresztül vinni a kérdést, hogy a tervek könnyítsen. Kéri azért Bernáthot, hogy vonja vissza határozati javaslatát, esetleg a Házat, hogy azt mellőzze.

Babó a vármegyei pénztáraknál előforduló visszaélésekről beszélt, azokon nem a vármegyei pénztárak megszüntetésével, hanem a visszaélések orvoslásával kell segíteni. Emlékeztet arra, hogy mily kitűnő szolgálatot tettek a vármegyei pénztárak a nemzeti küzdelem idején. (Elénk helyeslés.)

Ezután László Pál több észrevételével foglalkozik, réz és vasbányák kimerüléséről ő nem tart, mert a geológusok ez előtt 5 évvel azt mondták, hogy 30 év múlva merülnek ki a vasbányák, ma meg azt mondják, hogy 40 év múlva következik az be.

László Pál: De ha azóta emelkedett a fogyasztás!

Wekerle Sándor: Hiszen akkor még hamarabb kellene bekövetkezni a kimerülésnek. (Derűtlenség.) Ő honorálja László felszólalásának indító okait. De kéri, legyen nyugodt, ő mindent meg fog tenni, hogy a hazai vasaink az országban való feldolgozása biztosítsák. A költségvetést elfogadásra ajánlja. (Elénk éljenzés és taps.)

László Pál félreértett szavait magyarázza, Hoitsy Pál előadó nem fogadja el Bernáth javaslatát.

Bernáth: Visszavonja határozati javaslatát. (Helyeslés.)

Elnök: Következik a szavazás. Felteszi a kérdést, elfogadja-e a Ház a pénzügyi tárca költségvetését.

A Ház a költségvetést általánosságban elfogadja.

Részletes tárgyalás.

Az adóhivatalok tételénél felszólal

Bozóky Arpád, aki azt javasolja, hogy a népre mily zaklatással és teherrel jár az, hogy a járásbírók székelyeinek nincsenek adóhivatalok. A tételt elfogadják.

A kőműzbányák bányatételénél

Vizi Ferenc: A bányának állami hivatalnokai a legmostohább körülmények között élnek. Ennek javítását és altárnák megnyitását sürgeti.

Wekerle Sándor: Kijelenti, hogy figyelembe veszi mindkét dolgot. Kijelenti, hogy milyen irányban tett és fog még lépéseket tenni. A tételt elfogadják.

Elnök: az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után részleteiben is tárgyalják és elfogadják a pénzügyi költségvetést.

Ezután

Wekerle Sándor miniszterelnök benyújtotta a képviselőházhoz az appropriációról szóló törvényjavaslatot. Következett az

interpelláció.

Somogyi Aladár interpellálta a kultuszminisztert, hogy a színészeti és művészeti ügyek vezetése a belügyminiszteriumból át van-e már téve a kultuszminiszteriumba.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter

azonnal válaszolt. Somogyinak kijelentvén, hogy a két miniszter közt már megindultak a tárgyalások e kérdésben. Mihelyt lehetséges, az áttétel megtörténik. Biztosítja az interpellálót, hogy a színészet és művészet már az 1908. évi költségvetésben a kultusz tárca keretében fog szerepelni.

A miniszter válaszát az interpelláló és a Ház tudomásul vették, mire az ülés véget ért.

A megyei fizetésrendezés.

Biharvámegye hivatalnokai karának tegnap érthető örömben volt része. Tegnap érkezett le a miniszteriumból a már hetek óta várt fizetésrendezés.

Az állam ugyanis a megyei dotációt fel-emelte, illetőleg a fizetési fokozatok első osztályát is betöltötte.

Az első fokozat betöltésével, melynél csakis a szolgálati idő volt mérvadó, igen sok tisztviselő helyzetén lett javítva, mely eddig itt elő nem sorolható okok miatt a múltban mellőztetett.

A fizetésrendezés még az elmúlt 1906. évi július hó 1-től érvényes és így a tisztviselők a múlt évi fizetés többletet egy összegben fogják megkapni.

A miniszter még a múlt év november havában elrendelte, hogy a szolgálati idő feltüntetésével terjesszék fel a kimutatást, mely már az új fizetésrendezés szerint legyen elkészítve. Az elkészített kimutatást a novemberi rendkívüli közgyűlésen tárgyalta a megye törvényhatósága, mely azt minden pontjában el is fogadta.

Az érdekelt tisztviselők közül ketten felelőzték meg a közgyűlés határozatának rájuk vonatkozó részét. Az egyik felelőzést Balogh Elemér megyei aljegyző s a másikat Osváth Lajos főlevéltárnok nyújtotta be. A miniszter mindkét felelőzést figyelmen kívül hagyta. A felterjesztésnek egy pontját változtatta meg a belügyminiszter.

A megyénél ugyanis Répássy Mihály házfelügyelő fizetését a kimutatásban úgy irányozták elő, hogy abba bele számították a házfelügyelőnek utbiztosága alatt eltöltött idejét is. A belügyminiszter ezt a tételt teljesen megsemmisítette. E szerint a házfelügyelő nem fog részesülni a fizetés többletben.

Az új állami dotáció, mely a múlt évről már érvényes 9616, korona és 64 fillér. Ez az összeg 1906. július 1-től 1906. december 31-ig van kiutalva fizetés többletként és nem érvényes 1907. évre is.

A jelen 1907. évre új kimutatás alapján fogják kiutalványozni az állam segélyt, mert a tisztviselők között már igen sokan vannak, kik ebben az évben fogják betölteni a szabályokban megkívánt időt.

A folyó évről a miniszter kimutatást kíván és a tisztviselők csak e kimutatás felülvizsgálata után kapják meg ez évi fizetési többletüket.

A múlt évi esedékes összeget az adóhivatalban már előjegyezték s csak napok kérdése, hogy a hivatalnokok hozzá jussanak.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek* hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

LEGUJABB.

A minisztertanács döntött

Polónyi marad.

Éjfél után jelenti tudósítónk:

A minisztertanács este 6 órától fél 9 óráig tartott. Wekerle miniszterelnök elnökölt. A minisztertanács után a következő hivatalos kommuniké jelent meg:

Polónyi Géza igazságügyminiszter, ki régebben engedett a függetlenségi párt azon álláspontjának, hogy ne indítson sajtóper, a legutóbb történetek után tapasztalván, hogy ugy a függetlenségi pártban, mint a koalíció többi pártjaiban egyaránt kifejezésre jutott oly kívánság, hogy az igazságügyminiszter az ellene folyamatba tett támadásokat bírói *utra* vigye, elhatározta, hogy *bírói utra lép* és a pört már legközelebb *és mint igazságügyminiszter* fogja megindítani.

A kommuniké tanúsága szerint tehát a kritikus helyzet megoldása az, hogy Polónyi megmarad igazságügyminiszternek, de az ellene intézett támadásokat bíróság elé viszi.

Mint értesülünk, a minisztertanács Kossuth teljesen exponálta magát Polónyi mellett, aki hír szerint minisztertársait teljesen meggyőzte ártatlanságáról és az ellene szót vádak alaptalanságáról.

A döntés hírének hatása.

Az első hírt a minisztertanács eredményéről Apponyi Albert gróf vitte meg a pártkörbe, ahol azt nagy helyesléssel fogadták. Kelemen Samu így szólt:

— Ennek örvendünk.

Laehne Hugó pedig ezt mondta:

— Megnyugszunk.

Ráth Endre többek közt azt mondta, hogy azért indítottak hajsztát Polónyi ellen, mert a börtönt akarta megreformálni.

Kelemen Samu idegesen közbeszólt:

— Beszélj magyarul, mond meg azt, amit gondolsz, hogy zsidóhecc az egész.

Ráth tiltakozott ez ellen a meggyanúsítás ellen, Kelemen pedig rámutatott, hogy mindössze két zsidó képviselő írta alá az ívet, amelyen a vádak bírói *utra* vitelét sürgetik Polónyitól.

Már előbb Kállay és Visontai hozták annak hírét, hogy szenzációs fordulat várható, t. i. hogy az igazságügyminiszter marad.

Ujságolták továbbá, hogy Wekerle miniszterelnök Polónyi Géza fiának mai esküvőjén a lakomán úgy nyilatkozott, hogy a király nem ejtette el Polónyit, sőt ezt a megjegyzést tette:

— Es ist eine gewöhnliche Zeitungshetz.

A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legujabb divatu és legcsinosabb névjegyek, valamint a legszebb bál és esküvői meghívók, ugyszintén mindenféle nyomtatványo kjutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.

Előfizetési felhívás.

Fel-felhangzik naponta a közönség panasza a tisztességtelen sajtó ellen. Amely beleavatkozik a magánélet zentélyébe. Amelynek művelői tollal irnak, de revolverrel dolgoznak. És a mely ellen kellene már valamit tenni . . . mondják itt is, ott is.

Kellene tenni és még sem történik semmi. Mert a közönség olyan sajtót kap, amelyet érdemel.

Levegőből a sajtó nem él meg, hanem a közönségből. Ha a közönség botrányhajhászó revolverlapokat támogat, hát akkor ne tessék panaszkodni a botrányok, a revolverezés miatt.

Uj év kezdetén jó lesz ezzel számot vetni.

Tizenharmadik évfolyamába lép lapunk. Nehéz idők viharait allottuk ki, de a viharok csak megedzettek erünket, fokozták kitartásunkat, hogy soha egy pillanatra se feledjük a Tiszántul célját, hivatását. Hivatásunk az, ami a tisztességes sajtó lehet: erős keresztény magyar társadalmat nevelni s annak kezébe jó ujságot adni. A vallásos, erkölcsös, hazafias magyar ember a mi ideálunk, azt szolgálja tollunk immár tizenkét év óta. Eseményekért küzdünk, a közérdeket szolgáljuk.

A mikor a sajtó kinövésai a közönségnek nyakára kezdenek nőni, nem lesz szerénytelenség tőlünk, ha egyszerűen multunkra mutatunk. Ami multunk erős záloga jövőnknek. Mikor tehát az uj év kezdetén a közönség hathatós támogatását kérjük, abban a reményben tesszük, hogy a sajtóra való panaszkodás nem marad üres szó s meglesz az alság tanbelőle, hogy a közönség a maga érdekében is a tisztességes sajtó zászlaja alá áll.

Lapunk előfizetési ára marad a régi.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 .

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 .

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 .

A TISZANTUL szerkesztősége és kiadóhivatala

UJDONSÁGOK.

A katolikus kör téli programja.

A téli szezonnak egyik nélkülözhetlenné vált alkateleme lett immár a katolikus liceum, melynek előadásai egyre szélesebb mederben, állandó nagy érdeklődés közepett tartatnak meg.

A legközelebbi matinét február 2-án délelőtt 11 órakor a főgimnázium disztermében tartják meg a következő műsorral:

1. *Az élet és az evolúció.* Előadás, tartja dr. Papp Károly ügyvéd.

2. *Szentelt hántok.* Mosonyitól. Eneki Belezny Antal vezetése mellett a férfikar.

3. *Az apa, fia és tanár.* Előadja dr. Kovács S. János keresk. isk. igazgató.

A meghívók nyomtatás alatt vannak, a napokban küldetnek szíjjel. Akik tévedésből meg-

bívt nem kapnának, forduljanak a kath. kör titkárához dr. Imrik Gusztáv ügyvéd urhoz.

Tájékoztató.

Február 2. d. e. 11. Kath. liceumi matiné a főgimnáziumban.

Február 21. este 6. Kath. liceumi bőjti estély a főgimnáziumban.

Március 7. este 6. Kath. liceumi bőjti estély a főgimnáziumban.

Március 21. este 6. Kath. liceumi bőjti estély a főgimnáziumban.

Április 13. Kath. liceum zárünnepélye.

* **Ebéd Radu püspöknél.** Dr. Radu Demeter görög katolikus püspök vasárnap délután 6 órakor ebédet ad. Az ebédhen jelen lesznek az egyházi, polgári és katonai hatóságok vezetői.

* **A kitüntetett tanítók ünneplése.** Az arany érdemkeresztel kitüntetett nagyvárad tanítókat a közönség elhalmozza üdvözléseivel, sőt mozgalom indult meg, hogy a város társadalmá szintén óvációkban részesítse a kitüntetést alkalmából a derék tanügyi férfiakat. Tegnap e tárgyban népes értekezlet volt a városházán, amelyen társadalmunk előkelőségei vettek részt. Abban állapotok meg, hogy az összes kitüntetett tanítók tiszteletére ünnepélyt rendeznek, amelybe bevonják a város társadalmát. Egy bizottságot küldtek ki, amely megállapítja az ünnepély idejét, helyét és részleteit. Az értekezlet helyeslőleg vette tudomásul, hogy Winkler Lajos polgári iskolai igazgató volt tanítványai ösztöndíj alapítványt szándékoznak Winkler Lajos nevére létesíteni s helyeslik, hogy ezen alaphoz a társadalom is hozzájáruljon.

* **A postamesterek járandósága.** Mint a Bud. Tud. értesül, a postamesterek új illetményi szabályzata, amely évek óta foglalkoztatta a magyar postamesteri kart, má jutott dűlőre. Wekerle Sándor miniszterelnök ugyanis ma értesítette Kossuth Ferenc kereskedelemügyi minisztert, hogy nincs észrevétele az ellen, hogy az új szabályzat kiadassék és hogy az e szabályzat alapján megállapítandó magasabb járandóságok a postamesterek részére az 1906. évről 1906. évi június 1-től számítandó visszaható hatályal kiutalványoztassanak. A magasabb illetmények kiutalványozására, amelyek összege meghaladja a 898.000 koronát, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter a legközelebbi napokban fogja kérni a minisztertanács felhatalmazását, amelynek kiészikzése után 1906. június 1-től járól fogják megkapni a postamesterek azokat a magasabb illetményeket, amelyeket oly régóta várnak s amelyeket oly régen ki is érdemelték.

* **Az új ügyvédi rendtartás.** Igazságügyi reformjaink közül egyike a legszükségesebbeknek az új ügyvédi rendtartás problémája. Ebben a tárgyban az igazságügyi kormány felhívása folytán a nagyvárad ügyvédi kamara is véleményt fog mondani. Az eddigi javaslatok több kamarai tagnak adattak ki véleményadás céljából, akik — dr. Adorján Ármán, dr. Bárdos Imre, dr. Krüger Aladár, dr. Medvigy Gábor, dr. Poynár Szever és mások — Hlatky Endre elnök felszólítása folytán készséggel vállalkoztak arra, hogy a kérdés fölött megindítandó vitát bevezetik.

* **14000 korona többlet a vámokból.** Nagyvárad város vámfelügyelő bizottsága tegnap rövid ülést tartott Komlóssy József gazd. tanácsnok elnöke alatt. A nagyvárad i. sz. káptalan eddig évi 3000 korona általános összeget fizetett a vám megváltása címén a városnak, a bizottság évi 3500 koronára javasolja az áta-

lány összeg felemelését. Az albizottságba és a vámszemélyzetet vizsgáló bizottságba dr. Altmann Jakab tagot választották. — Kapcsolatosan megemlítjük, hogy Nagyvárad város 1906. évi vámbevétele teljesen igazolta azok feltevését, akik az előző évinél jóval magasabb vámbevételt reméltek. Az 1906. évben 14.000 koronával magasabb vámbevétele volt a városnak, mint az 1905. évben.

* **A hadkötelesek lajstroma közszemlén.** A véderő törvényre vonatkozó utasítás I. R. 30. § értelmében ezennel közhírré teszem, miszerint az 1907. évi ujoncozáshoz szükséges összeirás lajstromok a mai naptól számított nyolc egymást követő napon át hivatali helyiségben (Városháza II. emelet 30 sz. szoba) közszemlére kitéve lesznek s ott ez idő alatt bárki által megtekinthetők és a netáni kihagyás, téves bejegyzés vagy a szolgálati kötelezettség tekintetében megengedett valamely kedvezmény iránti folyamodványok ellen támasztható kifogások vagy észrevételek elfogadhatnak. Nagyvárad, 1907. január hó 12. Darvassy Lajos tanácsnok.

* **A gázgyár és a város.** A gázgyár megvételének a kérdésével foglalkozott tegnap délelőtt a városi tanács. A nagyvárad gázgyárát ugyanis, mint irtuk, a londoni tulajdonosok: Campbell és társa, eladták az augsburgi gyárnak. Az új tulajdonosok a megvétel után azonnal ajánlatot tettek Nagyvárad városának, hogy vegye meg a gázgyárát. A polgármester már többször értekezletet tartott a törvényhatóság több tagjával a gyár megvétel ügyében, még tegnap a városi tanács elé került a dolog. A hosszú vita eredménye az, hogy megbízták a polgármestert, miszerint tárgyaljon tovább s szerezzen be adatokat. Az augsburgi cég 530.000 koronáért vette meg az angoloktól a gázgyárát. Mint értesülünk, a tanács tagjai nem nagyon lelkesülnek a gázgyár megvételéért.

* **Hirtelen halálozások.** Tegnap délután Nagykecskői tanyára hívták Berettyóújfaluból Tikász Mihályné szülésznot. A szülésznot kocsin indult a tanyára, ahol már nagyon érezték a szülésznot hiányát. Alig gurult ki a kócsi Berettyóújfalú községéből, mikor a szülésznot szívéhez kapott és holtan roskadt a kócsi aljára. A lovakat hajtó kocsis azonnal észrevette a szülésznot szerencsétlenségét, s visszaíndult Berettyóújfaluba, ahol az orvos szívszélhűdést konstataált. — Piskolti tudósítónk írja, hogy ott Salánki Lajos 67 éves jómodu gazdálkodó hirtelen meghalt. A halál okául agyszélhűdést állapított meg az orvos.

* **Fontos városi ügyek.** A város szépészeti és közlekedési szakbizottsága holnap, pénteken délután ülést tart, amelyen több igen érdekes és a városra is fontos ügyet tárgyalnak. Ugyanis ez alkalommal kerül a bizottság elé az Ezredévi-tér meghosszabbításának a kérdése, Városliget-utca szabályozása, továbbá a Tátray Sándor vasöntődjének elhelyezési ügye, amely ugy iparpolitikai, mint tűzbiztonsági szempontból érdekes. A bizottság ülésére a következő meghívót adták ki:

A szépészeti és közlekedési szakbizottság tagjait tisztelettel felkérem, miszerint f. évi jan. hó 25-ik napján d. u. 3 órakor a városház bizottsági termében tartandó ülésen megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1907. január hó 21-én. Komlóssy József, szakbizottsági elnök. Tárgyak: 1. Tátray Sándor nagyvárad lakos kérvénye az Ossi-i temető mellett lévő városi területnek vasöntőde céljára leendő eladása iránt. 2. A városi mérnöki hivatal előterjesztése az Ezredévi emléktérnek a Baross hidig leendő meghosszabbítása ügyében. 3. A városi mérnöki hivatal javaslata a Városliget-utca rendezése és szabályozási vonalának megállapítása

ügyében. 4. A városi mérnöki hivatal javaslata a Rákóczy-uton lévő fák egy részének kicserélése, továbbá a Rákóczy-ut, Vártér és Bémerter parkirozása ügyében.

* **Polónyi fiának esküvője.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Polónyi Géza igazságügyminiszter fia, Polónyi Lajos, gergelyfalvi földbirtokos ma délután esküdtött örök hűséget a Kálvin-téri református templomban Kenéz Violának, özv. Kenéz Zoltánné szül. Tóth Irma leányának. Tanuk voltak: Tóth János államtitkár és Vörös Károly.

* **Végleges kirendelés.** A magyar kir. igazságügyminiszter Hermann Aladár nagyvárad kir. törvényszéki albirót a nagyváradvidéki kir. járásbirósághoz, mint végleges székhelyére rendelte ki.

* **Óriási tűzvész Mezőtelegden.** A mezőtelegdi vasut állomás mellett tegnap óriási tűz pusztított. A Bihari szénbánya és villamosági részvénytársaság sodronykötél-pálya állomása nagyrészen leégett. A kolozsvári vasutvonal mentén levő óriási faépületek leégték, csak az Elesd felőli részén maradt meg a raktáraknak mintegy harmadrésze. A sodronykötél pálya egy része szintén elégett s a kosarak lezuhantak. A raktárakban iszonyu tűz fejlődött ki. A felhalmozott óriási mennyiségű olaj, szurok, szén, fa elégett. A tüzet csak nagy erőfeszítéssel lehetett annyira lokalizálni, hogy valamit megmenthettek a raktárakból. A kár mintegy 100,000 korona. A tűz folytán tegnap különböző rémbirek terjedtek el; azt beszéltek, hogy a Bihar-Szilágyi olajgyár telepe ég.

* **Ezüstlakodalom.** Balázsy János, a katolikus körnek évek óta hűséges szolgálója, és neje Barabás Lujza tegnap ünnepelték meg házasságuk 25 éves fordulóját, mely alkalommal elmentek az Isten templomába, hogy megköszönjék annyi időn át velük éreztetett jótéteményeit és a mult szomorú emlékeiért vigasztalást nyerjenek buzgó imádsággal.

* **Schönberger báróné állapota.** Schönberger Béli báróné, akivel Polónyi Géza annak idején összeköttetésben állott bécsi információk szerzése végett és a kihez intézett levele az igazságügyminiszternek a mai válságot felidézte, mint megirták, tegnap morfiomot ivott és sokáig eszméletlenül feküdt. Mint ma tudósítónk jelenti, Schönberger báróné állapota ma már sokat javult, úgy hogy ujságírókat is fogadott. Az egyik ujságírónak kijelentette, hogy semmi sem igaz abból, amit a lapok egy bizonyos magas rangú katonatisztrel való bizalmas összeköttetéséről írtak. Kijelentette, hogy ismeri ugyan a táborok több magasrangú tagját és nagyon sok főherceget, de avval a bizonyos magasrangú katonatisztrel nem volt dolga. Ennek cáfolatát különben egy könyvomatnak is leadta a báróné. Azon lapok ellen, akik női becsületét is megtámadták, meg fogja indítani a fenyítő eljárást, ha majd teljesen felgyógyul. Polónyinak kliense őlt, de részleteket nem mond, mert kompromittálna velők több főherceget, már pedig az udvar baragját nem akarja magára vonni. Egyelőre külföldre fog utazni és pedig először Bécsbe és Monte Carlóba. Hazugságnak minősítette, hogy ő a Lengyel Zoltán közölte levelért 40 ezer koronát kapott volna. — A báróné különben büszkén dicsekedett a főhercegekkel való ismeretségével az ujságíró előtt, aki tényleg észrevett az asztalán egy táviratot Bécsből, melyben érdeklődött több

főherceg az állapotára iránt. A szalonja is tele volt főhercegek fényképeivel.

* **A fogyasztási adó megváltása.** A magánborfogyasztók részére engedélyezett kedvezményt igénybe venni szándékozók figyelmét felhívjuk, hogy a folyó évi boritaladóra a megváltási tárgyalások ma, január 24 én, továbbá 25. és 26-án délelőtt lesznek a város-házán, a számvevői hivatalban.

* **Égő vonat.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A Hatvan és Budapest között közlekedő 443. számú tehervonaton Rákoscsaba és Keresztur között tegnap a mozdonyból kipattanó szikra tüzet fogott, amely százötven méterháza kendort emésztett fel. A rákoskereszturi állomáson lecsatolták a benzint és petroliumot szállító kocsikat az égő vagonokat pedig kivitték az állomásról, ahol minden oltási kísérlet eredménytelen volt. A tűz egész éjjelen át tartott. Hatvan munkás hóval és jéggel küzdött a lángtenger ellen. A rákoskereszturi előjáró, Wallaschek János, Bugyi András és Kresmarik államvasuti altisztek megsebesültek. A nagy kavarodásban a vasuti kocsikról sok rakományt loptak. A kirendelt csendőrség a tolvajok közül többet el is fogott.

* **A polgári takarékpénztár közgyűlése.** Ma, azaz csütörtökön délután 4 órakor tartja a Polgári Takarékpénztár részvénytársaság évi rendes közgyűlését.

EGYESÜLETEK.

Uj katolikus egylet. A kalocsai katolikus ifjusági egylet alapszabályait a belügyminiszter láttaozta.

Vasutasok gyűlése. A magyar szent korona országainak vasutas szövetsége nagyvárad kerületének választmányi tagjait felkérjük, hogy folyó hó 25-én délután fél 6 órakor a pályaudvari oktató teremben megtartandó választmányi ülésen megjelenni sziveskedjenek. Tárgysorozat: 1. Elnöki előterjesztés. 2. Fogyasztási szövetkezet kérdése. 3. Olvasó kör helyiség bérlete. 4. Indítványok. Nagyvárad, 1907. évi január hó 18-án. Dr. Bodor s. k., elnök. Géher s. k., titkár.

A mezőgyáni Olvasó Kör. Mezőgyán község polgárának egy része megalakította 1902-ben a mezőgyáni Olvasó Kört. Alig alakult meg a Kör, több oldalról adtak be panaszt ellene, hogy a tagok a Kör helyiségét politikai célokra használják fel. A megindított vizsgálat, mely egészen mostanig tartott, nem talált oly okot, mely miatt a Kört meg kellett volna szüntetni. — A belügyminiszter tegnap küldte le az iratokat az alispánhoz. A miniszter az ügy átvizsgálása után kimondta, hogy a Kör feloszlatását nem rendelheti el.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Bűtörtök: Szegény Jonathán (Kornaival).
Péntek: Lovag ur.
Szombat: Nebántsvirág (Kornaival).
Vasárnap: Bohém szerelem (Kornaival).

Szegény Jonathán.

A művészi alkotás kiváltja a színészből is az igazi művészi értéket. Müllöcker bájos operettje is felfedezte Kornai Bertában az értékes művészi tulajdonságot, a melyekkel igazi sikert tud aratni. Rutinja, pajzán jó kedve ezuttal minden orfeumosdi nélkül érvényesültek és osztatlan tetszéssel találkoztak. *Károlyi Leona* pompás éneke most is a szokott nagy sikerrel

jár. *Palásthy* kitűnő humora sok eredeti ötlettel finomította fel Vandegold jól ismert szerepét. *Hajnal* György is eredeti akart lenni néhány kupléval; de megvallhatjuk, hogy silányabb kuplékat rosszabbul előadni nem hallottunk. Toronyi, Pogány Janka, Oláh Gyula osztoztak még a sikerben, a melyet csökkentett a hiányos összetanulás. Volt rá eset, hogy a duettet ketten csak kétféleképp énekeltek.

Első nagyváradai tejgazdaság.

Nagyobb uradalmakkal kötött egyezés folytán naponta fejt

friss tejet

— mely minőségre minden kezelést felülmul, — házhoz szállít bármily kis mennyiségben is.

Minden megmaradt tej mennyiségből technikai uton *kitűnő tea vajat* állít elő, melynek minden darabjain a valódiságot a cégjelzés biztosítja.

A tej kitűnő minősége és táptartalma minden vidékről beszallított tejet felülmul s a kihordás pontossága minden gazdasszony előnyére szolgál.

Lefölözött, sütésre alkalmas tej literenként 8 fillér. — Nagyobb és állandó vételnél árkedvezmény.

Író, tejszín, túró, tejföl bármikor kapható. Megrendelés bármely kihordónál, vagy a Menház-utca háta mögött **Grünfeld Aron** lakásán, Liget-utca, 13. sz. a. eszközölhető.

TÁVIRATOK.

XIII. Leó temetése.

Budapest, jan. 23. (Saját tud. táv.) Rómából jelentik, hogy X. Pius pápa március hó 3-ikára tűzte ki XIII. Leó pápa koporsójának a lateráni bazilikába való átszállítását. Azért erre a napra, mert az volt az elhunyt pápa koronázása napja.

Romboló ruthén diákok.

Budapest, január 23. (Saját tud. táv.) Lembergől táviratozzák, hogy az ottani egyetemen ruthén diákok irtózatosságot követtek el, mert a beiratáskor nem engedték nekik meg, hogy a fogadalmat anyanyelvükön tehessék le. Több mint száz ruthén egyetemi hallgató lepte el a tantermeket, ott mindent összezúztak, a fogasokat leszedték, a folyosón felszedték a köveket, az ablakokat bezúzták. *Vimjard* Alajos egyetemi titkár megsebesült. 18 seb van a fején. A rektor a rendőrség segítségét kérte, mire azonban a rendőrség odaérkezett, a rut-

hén diákok már az első és második emelet összes tantermit feldúlták. A rendőrség száznál több ruthén diákot tartóztatott. A lengyel diákok elhatározták, hogy a lembergi egyetemre nem eresztnek be ruthén diákat.

Inzultált ujságíró.

Budapest, jan. 23. (Saját tud. távirata) Marosvásárhely város ma tartott rendkívüli közgyűlésén a polgármester az ujságírók részére fentartott helyekre a felfüggesztett tisztviselőket ültette. Ezt az ujságírók szóvá tették, mire Erődy városi főjegyző inzultálta Csurogi Lajos ujságírót. Az ujságíró nem védekezett, hanem azonnal megtette a büntető feljelentést s egyúttal jelentést tett az esetről a polgármesternek. A közgyűlés még arról is nevezetes, hogy határozatilag eltiltotta Hegedűs Sándor rendőrfőkapitányt, ki több fővárosi lapnak tudósítója volt, attól, hogy tovább is tudósítsa a lapokat.

NYILTTÉR.

Egy éves önkéntességre

Előkészítő Tanfolyam.

F. évi február hó 20-án megnyílik elsőrendű középiskolai tanárok vezetése alatt a második.

Előkészítő tanfolyam,

amely f. é. június hó 20-áig tart.

Jelentkezhetni mindennap d. u. 2-5 órákor alulírt igazgatósági irodában.

Dénes Pál,

az Előkészítő Tanfolyam igazgatója
Tisza Kálmán-tér 3. szám.

MULATSÁG.

Tulipántáncestély.

A nagyvárad *Katholikus Legényegylet* ifjusága 1907. évi február hó 3-ikán a Zöldfa-szálló disztermében, átépítendő háza javára id. *Rimanóczy Kálmán*né fővédnö és *Fröhlich János*né, *Hant Frigyes*né, ifj. *Jellinek Ferenc*né, dr. *Krüger Aladár*né, dr. *Szolnok Jenő*né, *Táray Sándor*né, *Tóth Zsigmond*né urnók pártfogása alatt tulipán-táncestélyt rendez. Az estély az idén különösen fényes sikernek néz elébe.

A tulipán-estély sorrendje a következő:

I. *Az estély védőnőinek* ünnepélyes fogadása az ifjuság által.
II. *Tulipán-tánc*, előadják: *Balázs Endre*, *Bene János*, *Dénes Károly*, *Galló János*, *Holló László*, *Hotya Károly*, *Jánosik Flóris*, *Kmetz Sándor*, *Kiss Gyula*, *Makkay József*, *Nagy József*, *Pautyik János*, *Rozgonyi János*, *Schotter Béla*, *Szabó János*, *Szabó József*, *Varga János*, egyesületi tagok.
III. *Allegória* Élőképek, bemutatják: *Bereczky Rózika*, *Keresztessy Erzsike*, *Nemes*

Juliska, *Pikó Juliska*, *Fazekas Rózika*, *Keresztessy Gizella*, *Ocskó Mariska*, *Szabó Juliska* mint a magyar nemzet nemtői.

IV. Hymnus, éneklje az egyesület ifjusága.

V. A táncestély kezdete.

VI. Tréfás osztályversorjáték.

A felsorolt pontok elég bizonyosságai annak, hogy az estélyről nem fog hiányozni a hangulat.

A rendezőség tagjai: *Veres János* dékán, *Arnóczy József*, ifj. *Barza József*, *Galló János*, *Galló József*, *Kádár János*, *Kmetz Sándor*, *Kohant János*, *Lipeczky Gyula*, *Merza Kálmán*, *Rozgonyi János*, *Suhajda József*, *Szabó József* rendezők. *Barza Antal*, *Galló János*, *Schotter Béla*, *Veres János* táncrendezők, ifj. *Barza József* és *Kohant János* osztályversorjáték-rendezők. Belépő-díj: Személyenként 2 korona, családjegy 2 személyre 3 korona, 3 személyre 4 korona. Az ünnepség kezdete pontban este 8 órákor. Az estélyen *Dula Miklós* teljes bandája fog játszani. A jótékony cél érdekében felülfizetéseket köszönettel fogad és nyilvánosan nyugtázza az egyesület.

Igazságszolgáltatás.

Szeméremértő apróhirdetés.

Az elmúlt év február hava 28-án egy ismeretlen egyén, kinek most is homály földi kilété, hordár útján egy apróhirdetést küldött be a *Nagyvárad* című napilap kiadóhivatalába közlés végett. A kiadóhivatalban a hirdetést felvették és kiadták szedés végett a nyomdába. *Sas Ede*, a nevezett lapnak akkortájt felelős szerkesztője az alkalommal távol volt Nagyváradtól, s így a hirdetés minden ellenőrzés nélkül más napon megjelent a *Nagyvárad* apróhirdetések rovatában mindenütt a legnagyobb megbotráncokozást keltve. A szóban forgó apróhirdetés ugyanis nyers és leplezetlen arculcsapása volt az emberek szeméremzetének, mert nyílt ajánlatot tartalmazott Isten hatodik parancsa ellen.

Valaki, kinek romlatlan erkölcsi érzetét mélyen sértette a megjelent apróhirdetés, felhívta rá a kir. ügyészség figyelmét, mely azután szemérem elleni vétség címén meg is indította a büntető eljárást. *Sas Ede*, a *Nagyvárad*-nak ez idő szerinti főszerkesztője ellen.

Mint hogy a vétséget sajtótermék útján követték el, az ügy tárgyalása esküdtbírószág elé került, mely végre tegnap ítélezett is benne.

A főtárgyalás lefolyásáról tudósítást nem adhatunk, mert az ügyész indítványára *Csulyok Béla* dr az esküdtbírószág elnöke elrendelte az ügy zárt tárgyalását. *Sas Edét Papp János* ügyvédjelölt védte.

Az esküdtek igazmondása. *Sas Ede* főszerkesztőt a terhére emelt nyomtatvány útján elkövetett szemérem elleni vétségben *nem bűnösnek* mondta ki, mire a törvényt alkalmazó bíróság a vádlottat a vád és következményei alól felmentette.

Az esküdtbírószág ítélete jogerős.

A magunk részéről nincs semmi kifogásunk az esküdtek verdiktje ellen, de néhány sor reflexiót fűzünk hozzá. Ma, amikor az emberi társadalom annyi sebből vérzik és amikor az emberi társadalom legtöbb baja, betegsége *Baccha* és *Venus* szertelen uralkodására vezethető vissza, mint kuttorrásra: joggal várhatja a társadalom a napi sajtótól, ahelyett hogy előmozdítaná a bajokat, állandóan küzdjön a valószínűségi veszedelem ellen. Az alkohol ellen maga a társadalom szervezi már és meg

is indította a kiméletlen harcot. Vajjon nem ártóbb-e *Venus* bűnös uralma?

Ha a társadalom még nem is jutott ezen ártalom teljes tudatára és még csak a pusztába kiáltó szava az ellene való küzdelem, legalább azokban, kik a társadalom útjában tartják kezüket és szemek vannak a bajok és kuttorrásaik látására, legyen meg az a lelki bátorság és gondos lelkiismeretesség, hogy abban a hivatásban, melyet a közvélemény és társadalom iránt az emberiség jóléte, boldogsága, becsülete és méltósága érdekében teljesítenek, e hivatásuknak magaslatán álljanak. Tisztesség ne essék szolván: ezt joggal elvárhatja a társadalom.

Tehát le *Eros*-szal, le *Venus*-szal és éljen, legyen urrá minden vonalon, minden vonatkozásban a keresztény tisztaság.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje

Budapest, január 23.

Buza április	— — —	14.92	— 14.94
Rozs április	— — —	13.40	— 13.42
Tengeri május 1907	— — —	10.32	— 10.34
Repeze aug.-ra	— — —	25.80	— 26.—
Zab ápr.-ra	— — —	15.00	— 92.78

Ertéktözsde.

Budapest, január 23.

Oszták hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Oszták-m. állam vasutirészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 január 23-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	114.75
Magyar koronajárdék 4%	— — —	96.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	85.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	96.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény 96%	— — —	204.50
Magyar gyermekjegy-kölcsön	— — —	153.—
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	90.—
Oszták járdék papirban	— — —	100.10
Oszták járdék ezüstben	— — —	117.—
Oszták korona járdék	— — —	99.—
Oszták járdék aranyban	— — —	157.50
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	17.60
Oszták-magyar bankrészvény	— — —	814.50
Magyar hitelbank részvény	— — —	327.50
Városi villamosvasut	— — —	679.—
Oszták hitelbank intézeti részvény	— — —	14.12
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	676.50
Oszták-magyar államvasuti részvény	— — —	19.90
Német birodalmi márka	— — —	117.62
London vista	— — —	9.45
Páris vista a	— — —	23.48
20 márkás arany	— — —	

Forgalmi kimutatás 1907 jan. 21-22

Tiszta buza körülbelül 1600 hltl — Kétszeres buza 400 hltl Rozs 800 hltl Árpa 300 hltl Zab 200 hltl Tengeri 300 hltl burgonya 60 hltl.

Lábasjóságok Hizott sertés mintegy 105 félhizott 208 drb 2 évestől feljebb 276 drb 1 éves től feljebb 244 Süldő 180 drb malacz 180 drb. Vágó marha 72 drb Jármos ökör 130 drb Fejős tehén 225 drb borju 132 drb bivaly 9 drb juh és kecske 30 drb Ló 370 darab

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKIOS GYULA.

Kádár Gyula

Telefon szám 675 géplakatosmester Telefon szám 675

Nagyváradon.

Nagypiaczter.

Elvállalom vízi hajtókerekek készítését, mivel erre nagy berendezéssel és modellekkel rendelkezem. Kőtségeit mérnöki terv alapján legolcsóbban készítek.

Belépési felhívás.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
1907. január 1-én nyitja meg
12-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szolgál hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félre tenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzett üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig, vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetéli könyvecskék kiadása mai naptól kezdve d. e. 9-12-ig, d. u. 3-5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) eszközöltetik.

Nagyvárad, 1906. november 6.

Az igazgatóság.

A 12-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfőn délután 3-5-ig,
Csütörtök délután 3-5-ig

Meghívás.

A Bihar megyei kereskedelmi, ipar és terményhitelbank 1907. évi február hó 3-án d. e. 10 órakor saját üzlethelyiségében (Teleky-utca 3 sz.) tartandó

XXXVIII. rendes közgyűlésére,

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése az 1906 évi üzletéről és indítványai a mérleg, zárószámok, tartalék és osztalék tárgyában.

2. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóságtól előterjesztett zárószámok és mérlegéről, valamint a nyereség felosztását tárgyzó, indítványának megvizsgálására.

3. Az előző tárgyak és az igazgatóság és felügyelő-bizottságtól kért felmentvény iránt határozathozatal.

4. Az igazgatóság jelentése a nyugdíjalap állásáról.

5. A választmány alapszabályszerű kiegészítése. Nagyvárad, 1907. január hó 16. napján.

Az igazgatóság.

Azok a tisztelt részvényesek, kik a közgyűlésen részt venni kívánnak, felkértek, hogy a 12 § értelmében a közgyűlés napját megelőzőleg egy hónappal a nevükre írt részvényeiket le nem járt szelvényekkel együtt, le. később a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal a bank pénztáránál letenni szíveskedjenek. A zárószámok és az erre vonatkozó felügyelő bizottsági jelentés 1907. január hó 24-től kezdve a társulat a helyiségében megkinthető.

Meghívó.

A Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság 1907. évi február hó 2-án délelőtt 11 órakor az intézet helyiségében (Kossuth Lajos-u. sz.) tartja meg

II. évi rendes közgyűlését

melyre a t. című részvényeseit ezennel meghívja az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése; az 1906. évben elért üzleteredményről, mérleg bemutatása és határozathozatal nyereség hova fordításáról és az igazgatóság felmentése iránt

2. Igazgatóság megválasztása. 3 évre.

3. Amennyiben a felügyelő bizottságban hiány állana be, annak kiegészítése két évre.

4. A kisorsolt és kilépett választmányi tagok helyébe igazgatósági tanácsosok választása 3, illetve 2 és 1 évre.

5. Esetleges indítványok.

Minden részvényes ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik 3 nappal a közgyűlést megelőzőleg részvényeit a társaság pénztárába, vagy más, a társaság igazgatósága által a hirdetményben megjelölt pénzintézetnél letenni.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. közönséget, hogy izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 34 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, ha a gyos (matt), szines fényképező-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyanezen kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári vilámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

erőátviteli berendezések felszerelését, hővitését, átalakítását, javítását, vilámpák kezelését, hozzávat szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Új varroda és szabász-terem.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy üzletemet egy, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő gyermek- és női ruha, valamint mindennemű férfi, női és gyermek fehérnemű varrodával és szabászteremmel bővítettem ki úgy, hogy aki *Alkalmi Aruházamban* igen jutányos árért vásárolt szövet, schifon, vászon, flanel, barchet vagy bármily árucikket, gyorsan, izlésesen és *eddig még nem létezett* olcsó árban készítettem el. Az általam elvállalt darabokért felelőséget vállalok.

Miután ezen vállalatomat nem anyagi érdekből, hanem csupán a tisztelt vevőim kényelmére és kívánságára rendeztem be, kérem próba rendeléseikkel állítanom valóságáról meggyőződni.

B. pártfogást kérve, vagyok kitünő tisztelettel, az Alkalmi Aruház tulajdonosa

SZÉKELY JENŐ

Fő-utca, Rimanóczy-palota. Fröhlich-féle hentesüzlet mellett.

Helyi és vidéki telefon 633. szám.